

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. c)

Istorie

Clasa a XI-a

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Egy olyan Európában, amelynek struktúráit tönkretette a háború, 1919-ben úgy tűnt, hogy a liberális demokráciák elvei és intézményei kerülnek előtérbe. Közép és Kelet-Európában, a kisebb balkáni államokban, valamint a nagy autokrata birodalmak felbomlása után kialakult államokban az autoriter rendszereket francia típusú parlamenti mintára létrehozott politikai rendszerek váltották fel [...]. Megsokasodtak a franciaországból ihletődött alkotmányok, ilyeneket fogadtak el 1920-ban Ausztriában és Csehszlovákiában, 1921-ben Jugoszláviában és Lengyelországban, 1923-ban Romániában (România). A háború után mindenütt az Országgyűléseknek új presztízszük lett. Az első választások szabad légkörben zajlottak [...].

Azonban, ezekben az országokban, hamar megmutatkozott a demokrácia törékeny jellege [...]. Olaszországban a «megcsonkított béke» politikai és társadalmi válságot okozott, amely végül Mussolini hatalomra kerülésével ért véget 1922 októberében. Lengyelországban, a parlamenti koalíció gyengesége és egy szélsőjobb oldali államcsíny veszélye miatt, a baloldal 1926-ban Pilsudski marsall puccsát támogatja. Spanyolországban, Portugáliában, a balti államokban autoriter rendszerek – amelyeket katonák vezetnek vagy sem – váltják fel a demokratikus struktúrákat, míg a balkáni monarchiák (Románia, Bulgária, Jugoszlávia) radikálisak lesznek és csak a pluralizmus látszatát őrzik meg. Végül is, még azokban az országokban is, ahol a liberális demokrácia stabilnak tűnik, kétféle támadásnak van kitéve. Balról a támadás a kommunista mozgalom részéről jön. [...] Jobbról a demokráciát autoriter mozgalmak veszélyeztetik, amelyeket főként a legyőzött államok támogatnak, valamint azok, akik elégedetlenek a békekonferencia határozataival, akik visszatérnek a nacionalista eszmékhez, felnagyítva azokat, hogy bírálhassák a parlamentarizmust és annak hatékonyatlanságát.”

(S. Bernstein, P. Milza, *Istoria Europei*)

B. „A «Truman*-doktrína» megállította a szovjetek előrenyomulását Kelet-Európában, akik a maguk során, 1947-ben, a térség országainak gazdasági és politikai «szatellit-államokká» változtatásával felelnek. Mindenütt, ahol a Vörös Hadsereg az úr, ugyanazt [...] a taktikát használja. Ez a következőkből áll: elsősorban egyes kommunisták kulcsfontosságú minisztériumok élére helyezése [...], a közigazgatásba és a vetélytárs politikai szervezetekbe való beszivárgása [...]. Azután a Kommunista Párt ellenfeleinek megosztása következik, hogy csökkentsék ellenállásukat megsemmisítésük előtt [...]. Az előre előkészített terepen lezajló választások szentesítik a kommunisták fölényét. [...] Nem marad más, mint az ellenszegülő vezetők letartóztatása és fizikai megsemmisítése. Így történt ez Bulgáriában 1946-ban [...], Romániában, ahol 1947 végén, miután a demokratikus pártok vezetőit letartóztatják, Mihály királyt lemondásra kényszerítik [...], Magyarországon [...], ahol az 1947 augusztusi választásokon legyőzött kommunisták erőszakkal állítják félre minden nekik be nem hódoló párt tagjait.

Kelet-Európa gyámság alá helyezése mellett, ami Lengyelországban és Németország szovjetek által megszállt részén is megtörtént, a Kremlin vezetői 1947-ben egy új nemzetközi szervezetet hoztak létre [...], a Kommunista Pártok Tájékoztató Irodáját vagy a Kominform-ot, [...] hogy megerősítsék a Szovjetunió ellenőrzését Kelet-, de Nyugat-Európa kommunista pártjai fölött is. Ennek megalakulásakor Sztálin egyik legfőbb segítője, Zsdanov megfogalmazza [...] a Kremlin hivatalos doktrínáját a nemzetközi politika terén. Zsdanov véleménye szerint mostantól a világ két kibékíthetetlen «táborra» oszlik: a «demokrácia» és a «béke» táborára, amelynek vezetője a Szovjetunió, és az «imperialista» táborra, amelynek «vezető hatalma az AEÁ». A továbbiakban, szerinte, fontos feladat hárul a testvér kommunista pártokra Franciaországból, Angliából és Olaszországból [...], amelyek mindenütt át kell vegyék a hatalmat, ahol a belső feltételek kedvezőek. Az eredmény az, hogy ahol erős kommunista pártok vannak, főként Olaszországban és

Franciaországban, erős támadás indul azon kormánykoalíciók ellen, amelyekben kommunista miniszterek is helyet foglalnak.”
(S. Bernstein, P. Milza, *Istoria Europei*)

* Harry S. Truman – az AEÁ elnöke (1945-1953)

Írjátok a vizsgalapra a kérdés számát és a helyes válasznak megfelelő betűt:

1. Az **A** forrás pontosítja, hogy alaptörvényeket fogadtak el a következőkben:
  - a. Ausztria (1920), Csehszlovákia (1921) és Románia (România) (1924).
  - b. Csehszlovákia (1920), Jugoszlávia (1921) és Románia (1923).
  - c. Jugoszlávia (1921), Románia (1922) és Lengyelország (1923).
  - d. Románia (1920), Csehszlovákia (1921) és Ausztria (1922).

3 pont
2. A **B** forrás a következőre vonatkozik:
  - a. a XIX. század első fele, totalitárius és demokratikus államok az európai térségben és azon kívül.
  - b. a XIX. század első fele, autoriter és totalitárius államok az európai és amerikai térségben.
  - c. a XX. század első fele, demokratikus és totalitárius államok az európai térségben és azon kívül.
  - d. a XX. század első fele, autoriter és totalitárius államok az európai és amerikai térségben.

3 pont
3. Az **A** forrásban a demokratikus rendszerek:
  - a. átalakulnak autoriter rendszerekké, amelyek a parlamentarizmus és a kommunizmus hívei.
  - b. megerősödnek az alkotmányok, a politikai pluralizmus és az autoriter monarchiakon keresztül.
  - c. helyettesítik a totalitárius rendszereket, amelyek katonák által vezetett államcsínyekkel kerültek hatalomra.
  - d. meggyengülnek a belső események vagy a külső hatások következtében.

3 pont
4. Történelmi térségek, amelyekre mind az **A**, mind a **B** forrás vonatkozik:
  - a. Franciaország, Szovjetunió és Románia.
  - b. Lengyelország, Bulgária és Franciaország.
  - c. Spanyolország, Portugália és Németország.
  - d. Magyarország, Ausztria és az AEÁ.

3 pont
5. Mind az **A**, mind a **B** forrás említ történelmi eseményeket a következőkre vonatkozóan:
  - a. ideológia és társadalmi struktúra.
  - b. gazdaság és belpolitika.
  - c. belpolitika és nemzetközi kapcsolatok.
  - d. kormányzási forma és kultúra.

3 pont
6. Mind az **A**, mind a **B** forrásban említett történelmi események:
  - a. magyarázzák a kelet-európai autoriter rendszerek eltávolításának módozatát.
  - b. igazolják a két világháború közötti európai monarchiák megszüntetésének szükségességét.
  - c. pontosítják a közép-európai államokban a kommunista rendszer bevezetésének szakaszait.
  - d. bemutatják a jelenkori Európa politikai rendszereinek fejlődését.

3 pont
7. Az **A** forrás alapján egy oka annak, hogy az *autoriter mozgalmak* [...] *visszatérnek a nacionalista eszmékhez, felnagyítva azokat* a következő:
  - a. [mert jobbról] *a támadás a kommunista mozgalom részéről jön.*
  - b. [Franciaországban] *a szélsőjobb részéről egy államcsíny veszélye miatt.*
  - c. [mert] *az első választások szabad légkörben zajlottak.*
  - d. *hogy bírálhassák a parlamentarizmust és annak hatékonyatlanságát.*

3 pont
8. A **B** forrás szerint egy következménye Szovjetunió azon döntésének, hogy megerősítse *ellenőrzését Kelet-, de Nyugat-Európa kommunista pártjai fölött is* a következő:
  - a. *az előre előkészített terepen lezajló választások szentesítik a kommunisták fölényét.*
  - b. *a Kremlin vezetői 1947 létrehoznak egy új nemzetközi szervezetet.*
  - c. *a kommunisták erőszakkal állítják félre minden nekik be nem hódoló párt tagjait.*
  - d. *a Kommunista Párt ellenfeleinek megosztása, hogy csökkentsék ellenállásukat megsemmisítésük előtt.*

3 pont

9. Az **A** forrás azt állítja, hogy:

- az európai demokrácia megerősödik a békekonferencia határozatai által.
- a két világháború közötti időszakban megmutatkozott a demokratikus rendszer törékeny jellege.
- a balkáni monarchiák (Románia, Bulgária, Jugoszlávia) totalitáriusak lesznek.
- a balti államokban a demokratikus struktúrák félreállították az autoriter rendszereket.

3 pont

10. Egy információ a **B** forrásból, amely alátámasztja azt a kijelentést, hogy a Szovjetunió külpolitikájának hivatalos doktrínája negatív következményekkel járt a nyugat-európai kommunistákra nézve:

- A *«Truman-doktrína» megállította a szovjetek előrenyomulását Kelet-Európában, akik erre [...] a térség országainak gazdasági és politikai «szatellit-államokká» változtatásával felelnek.*
- Így történt ez Bulgáriában 1946-ban [...], Romániában, ahol 1947 végén, miután a demokratikus pártok vezetőit letartóztatják, Mihály királyt lemondásra kényszerítik.*
- főként Olaszországban és Franciaországban, erős támadás indul azon kormánykoalíciók ellen, amelyekben kommunista miniszterek is helyet foglalnak.*
- fontos feladat hárul a testvér kommunista pártokra Franciaországból, Angliából és Olaszországból [...], amelyek mindenütt át kell vegyék a hatalmat, ahol a belső feltételek kedvezőek.*

3 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„[Európában], Mussolini által [Olaszországban] a Rómába való bevonulás után bevezetett autoriter pluralista rendszer átalakítása totalitárius diktatúrává [...] az 1925–1926-os évekből [...] származik. A monarchia támogatott volt, de a király [...] szerepét a képviseletre korlátozták. A Szenátust is csak azért tartották meg, hogy hivatkozni lehessen az antik római intézményre, és hogy megkíméljék a régi vezető osztályt, de annak ellenére, hogy ezen magas rangú intézmény tagjai közt nagyon sokan a rendszert képviselték, nem rendelkeztek semmilyen konkrét hatalommal. A Képviselőházat olyan körülmények között választották, hogy szorosan a párttól függjön. [...] A tulajdonképpeni hatalmat a „Duce” [Mussolini] gyakorolta. Elvileg csak a királynak tartozott felelősséggel és jelentős gazdasági hatáskörrel rendelkezett, mint a korporációk minisztere és katonai hatáskörrel, mint a hadsereg főparancsnoka. Ő nevezi ki és hívja vissza a minisztereket, akik egyszerű végrehajtók, és törvénykezhet rendeletek által, a Parlament ellenőrzése nélkül. [...]”

Az egyetlen párt küldetése a lakosság ideológiai besorolása és felügyelete. [...] Ez részt vesz a rend fenntartásában a milíciák segítségével. [...] Ekkor [1940], a Nemzeti Fasiszta Párt 3 millió tagot számlált.” (S. Bernstein, P. Milza, *Európa története*)

A forrás alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

- Nevezzétek meg az „antik római intézményt” az adott forrásból. **2 pont**
- Pontosítsatok egy történelmi térséget, amelyre az adott forrás vonatkozik. **2 pont**
- Nevezzétek meg a politikai alakulatot és ennek egy jellemzőjét, amelyre az adott forrás vonatkozik. **6 pont**
- Alkossatok, az adott forrásból kiindulva, egy véleményt Mussolini hatásköreivel kapcsolatosan, és támasszátok alá a fenti forrásból vett két információval. **10 pont**
- Érveljetek egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, mely szerint a totalitárius politikai rendszerek továbbélnek a XX. század második felében. (Pontozzák a megfelelő történelmi tény bemutatását, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használatát.) **4 pont**
- Mutassátok be a második világháború utáni Európa egy demokratikus rendszerének két jellemzőjét. **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjatok egy megközelítőleg két oldalas esszét a XX. századi Európáról, figyelembe véve a következőket:

- nevezzétek meg a XX. századi európai kultúra két jellemzőjét;
- említsétek meg a második világháború utáni korszakban a szakmai státusokban bekövetkezett változások egy okát, és ezen változások két következményét;

- mutassatok be egy történelmi tény, amely a technológiának a környezetre gyakorolt hatásával kapcsolatos, a második világháború utáni korszakban;
- fogalmazzatok meg egy véleményt a XX. századi európai integrációval kapcsolatosan, és támasszátok alá ezt egy történelmi érvel.

Figyelem! Pontozódik a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.